

DOI: 10.32999/ksu2307-8030/2021-42-6

УДК 005.93:658.15

Мартінова Л.В.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри господарського права
Східноукраїнського національного університету
імені Володимира Даля
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5593-990X>
E-mail: martinova@snu.edu.ua*

Чернодубова Е.В.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів і банківської справи
Східноукраїнського національного університету
імені Володимира Даля
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7696-3215>
E-mail: ella.cher.lg@snu.edu.ua*

Розмыслов О.М.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри обліку і оподаткування
Східноукраїнського національного університету
імені Володимира Даля
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1307-9662>
E-mail: rozmyslov@snu.edu.ua*

АДАПТИВНІ МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ

У статті проведено дослідження теоретичних та методичних підходів до реалізації адаптивного принципу в управлінні фінансово-господарською діяльністю підприємства. В ході проведеного дослідження розроблено адаптивно-функціональну модель управління фінансово-господарською діяльністю підприємства. Представлена модель забезпечує підвищення результативності системи управління фінансово-господарською діяльністю підприємства на основі поєднання адаптивного та функціонального підходів до управління підприємством, а також сприяє зниженню рівня ризику, що генерується в процесі фінансово-господарської діяльності підприємства на основі зменшення ступеню невизначеності економічного середовища та підвищення рівня адаптивності системи управління.

Ключові слова: модель, принципи управління підприємством, економічна ефективність, ризик, стратегічне управління, адаптація, адаптивно-функціональна модель управління, адаптивне управління, концепція управління фінансово-господарською діяльністю.

Мартынова Л.В., Чернодубова Э.В., Розмыслов А.Н. АДАПТИВНЫЕ МОДЕЛИ УПРАВЛЕНИЯ ФИНАНСОВО-ХОЗЯЙСТВЕННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ УПРАВЛЕНИЯ

В статье проведено исследование теоретических и методических подходов к реализации адаптивного принципа в управлении финансово-хозяйственной деятельностью предприятия. В ходе проведенного исследования разработаны адаптивно-функциональную модель управления финансово-хозяйственной деятельностью предприятия. Представленная модель обеспечивает повышение результативности системы управления финансово-хозяйственной деятельностью предприятия на основе сочетания адаптивного и функционального подходов к управлению предприятием, а также способствует снижению уровня риска, генерируемого в процессе финансово-хозяйственной деятельности предприятия на основе уменьшения степени неопределенности экономической среды и повышение уровня адаптивности системы управления.

Ключевые слова: модель, принципы управления предприятием, экономическая эффективность, риск, стратегическое управление, адаптация, адаптивно-функциональная модель управления, адаптивное управление, концепция управления финансово-хозяйственной деятельностью.

Martynova Liliia, Chernodubova Eleonora, Rozmyslov Oleksandr. ADAPTIVE MODELS OF MANAGEMENT OF FINANCIAL AND ECONOMIC ACTIVITIES OF MANAGEMENT

The key tasks to be solved in the process of financial and economic activity of the enterprise are to ensure its economic development and strengthen its competitive position. The solution of such important tasks is taking place today in the financial and economic crisis, high dynamics of the external environment, the significant influence of risk factors, which necessitates the search for optimal management methods. In such conditions, the use of the principles of adaptive enterprise management, which are the most suitable tools for use in conditions of a high level of uncertainty and unstable business environment, becomes especially relevant. A wide range of scientific works is devoted to the study of theoretical and practical issues of forming the optimal system of enterprise management in conditions of uncertainty, however, the analysis of scientific literature indicates insufficient study of the potential of adaptive models in the management of financial and economic activities. The purpose of the study is to study scientific approaches to the use of adaptive tools in the management of financial and economic activities of the enterprise. The article studies theoretical and methodological approaches to the implementation of the adaptive principle in the management of the financial and economic activities of an enterprise. In the course of the study, an adaptive-functional model for managing the financial and economic activities of an enterprise has been developed. The presented model provides an increase in the effectiveness of the management system of the financial and economic activities of the enterprise based on a combination of adaptive and

functional approaches to enterprise management, and also helps to reduce the level of risk generated in the process of financial and economic activities of the enterprise by reducing the degree of uncertainty in the economic environment and increasing the level of adaptability of the system management. Further research can be aimed at optimizing analytical tools for adaptive management of financial and economic activities of the enterprise.

Keywords: model, principles of enterprise management, economic efficiency, risk, strategic management, adaptation, adaptive-functional management model, adaptive management, the concept of managing financial and economic activities.

Постановка проблеми. Ключовими завданнями, що вирішуються в процесі фінансово-господарської діяльності підприємства є забезпечення його економічного розвитку та зміцнення конкурентної позиції. Вирішення таких важливих завдань відбувається сьогодні в умовах фінансово-економічної кризи, високої динаміки зовнішнього середовища, суттєвого впливу факторів ризику, що обумовлює необхідність пошуку оптимальних методів управління. В таких умовах особливої актуальності набуває використання принципів адаптивного управління підприємством, які є найбільш придатними інструментами для використання в умовах високого рівня невизначеності та нестійкого середовища господарювання підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченню теоретичних і практичних питань формування оптимальної системи управління підприємствами в умовах невизначеності присвячено широке коло наукових робіт, серед яких дослідження таких науковців, як: Ансофф І., Алексеев С.Б., Дорофеева В.В., Иванов А.Д., Клебанова Т.С., Оліферчук С.І., Стец І.І. Однак, аналізування джерел наукової літератури свідчить про недостатнє дослідження потенціалу адаптивних моделей в системі управління фінансово-господарською діяльністю підприємств.

Метою дослідження є удосконалення наукових підходів до застосування адаптивних інструментів в системі управління фінансово-господарською діяльністю підприємства.

Виклад матеріалу дослідження та його основні результати. Поняття "розвиток" можна охарактеризувати як незворотну, цілеспрямовану, закономірну зміну об'єкта, його універсальну властивість, в результаті чого виникає новий якісний стан системи, її складу та структури [1, с. 1109].

В межах представленого дослідження, на наш погляд, категорію «розвиток» доцільно розглядати з позицій прогресивної зміни, позитивної трансформації кількісних та якісних параметрів підприємства в напрямку підвищення результативності його діяльності, підвищення вартості та зростання рівня його стійкості.

Основоположним базисом системи управління фінансово-господарською діяльністю підприємства є використання загальних принципів управління, що характеризують: кінцеву мету управління, визначальні умови функціонування об'єкта, внутрішню структуру та середовище господарювання [2, с. 127].

Вивчення особливостей фінансово-господарської діяльності підприємства в умовах системної фінансової кризи дозволило виокремити такі ключові принципи управління підприємством:

- чітке встановлення цілей управління та забезпечення можливості оцінки ступеня їх досягнення, на основі застосування контрольно-аналітичних інструментів;

- підтримка структурного взаємозв'язку між складовими фінансово-господарської діяльності та системою управління;

- оцінювання поточних та прогнозування перспективних результатів фінансово-господарської діяльності в стратегічному контексті управління;

- оптимізація параметрів та механізмів функціонування елементів системи управління за умов невизначеності та високого рівня мінливості зовнішнього та внутрішнього середовища господарювання.

Встановлення цілей та завдань розвитку і інструментів їх реалізації в межах планування ґрунтується на відповідній інформаційній базі економічного прогнозування та отриманих результатах аналітичної обробки прогнозних даних, що надає можливості загальної оцінки перспектив розвитку середовища господарювання, соціально-економічної сфери і перспектив економічного розвитку підприємства. Оцінювання ступеня досягнення цілей управління фінансово-економічною діяльністю підприємства здійснюється на основі інструментів оцінки ступеню досягнення бажаних параметрів розвитку підприємства.

Додержання принципу оцінки досягнення цілей фінансово-економічної діяльності підприємства забезпечується за допомогою багаторівневого контрольно-аналітичного інструментарію, який включає показники, що дозволяють оцінити вихідні умови здійснення фінансово-господарської діяльності підприємства; показники, встановлені планом; показники, що оцінюють відхилення фактичних значень від планових; показники, що характеризують динаміку зміни фінансово-економічного стану підприємства, й зворотній зв'язок; показники, що відображають ступінь впливу факторів збурюючого характеру.

Базовою категорією, що використовується в процесі прийняття управлінських рішень в процесі здійснення фінансово-господарської діяльності на підприємстві є економічна ефективність, що відображає фінансово-економічні відносини й характер інтересів власників підприємства та інвесторів відносно бажаного співвідношення отриманих результатів та затрат в процесі здійснення фінансово-господарської діяльності підприємства.

Ефективність відображає ступінь досягнення визначеної мети із урахуванням параметрів

кількісного й якісного характеру, що відображають використання ресурсів, задіяних для досягнення поставленої мети.

На наш погляд, доцільно використовувати наступні критерії ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства: рівень досягнення визначеної мети розвитку, характер співвідношення отриманих результатів та витрат на їх досягнення, рівень використання потенційних можливостей раціонального й економічного використання ресурсів підприємства. Слід зазначити, що запропоновані критерії доцільно використовувати якщо визначені цілі фінансово-економічної діяльності є раціональними і відповідають потребам сталого розвитку підприємства.

Ієрархічно побудована структура показників, що характеризують умови здійснення фінансово-економічної діяльності підприємства, включає в себе:

– рівень країни – визначається показниками розвитку підсистем економіко-правового, науково-технічного, соціокультурного, екологічного, політичного характеру, оцінки стану інфраструктури, ресурсної та інформаційної складових потенціалу та, результатів зіставлення таких показників з відповідними показниками зарубіжних країн;

– регіональний рівень – може бути охарактеризований за допомогою загальноекономічних показників розвитку, показників стану інфраструктури і розвитку ринкових відносин, оцінкою соціально-демографічних показників та показників оцінки ризику фінансово-економічної діяльності;

– галузевий рівень – характеризують показники розвитку ринку окремої галузі, стану конкурентного середовища, показники оцінки науково-технічного рівня та рівня розвитку технологій, галузеві показники капіталоемкості та рентабельності, показники, що соціального й екологічного зовнішнього впливу галузі, оцінювання перспектив розвитку і наявного потенціалу;

– мікрорівень підприємства – визначається показниками, що характеризують взаємодію підприємства та основних взаємопов'язаних з ним елементів середовища господарювання, до якого входять: партнери, конкуренти, споживачі, постачальники тощо;

– внутрішній рівень підприємства – визначається внутрішніми специфічними умовами здійснення фінансово-господарської діяльності підприємства.

Стихійний управлінський вплив ринку характеризує сукупність слабо прогнозованих та, таких що не піддаються контролю впливів, що суттєво підвищують загальний рівень ризику фінансово-економічної діяльності підприємства, але можуть бути частково нейтралізовані за допомогою пристосування структури та параметрів системи управління згідно до отриманої підприємством нової та уточненої інформації управлінського характеру.

До кола основних факторів управління фінансово-господарською діяльністю підприємства можна віднести: фактори попиту і пропозиції; інтереси партнерів і власників підприємства; регулятивний вплив уряду; фактори, обумовлені впливом науково-технічного розвитку; вплив людського фактору, інші внутрішні чинники тощо.

Таким чином, аналізування елементів структури управління фінансово-господарською діяльністю підприємства орієнтований на вивчення взаємозв'язків, закономірностей співдії окремих елементів, їх взаємозбалансованості, динаміки впливу на зовнішнє й внутрішнє середовище господарювання тощо. Аналізування елементів управлінської системи дозволяє сформулювати індивідуалізований підхід до кожної складової об'єкта управління з урахуванням його особливостей.

Абстрактне відображення процесу управління фінансово-господарською діяльністю підприємства з урахуванням впливу необмеженого числа факторів забезпечує побудова векторної моделі управління. В представленій моделі загальний вектор управлінського впливу будується на основі складання широкого кола цілеспрямованих та стихійних управлінських впливів, що в кінцевому підсумку обумовлює формування отриманих результатів фінансово-господарської діяльності підприємства (рис. 1).

Дослідження факторів зовнішнього і внутрішнього середовища управління, дозволило виділити такі ключові етапи структурної адаптації в системі управління фінансово-господарської діяльності підприємства:

1) ідентифікація структури об'єкта управління фінансово-господарською діяльністю підприємства (декомпозиція структури об'єкта управління);

2) ідентифікація структури суб'єктів та базових компонентів управління фінансово-господарською діяльністю підприємства (декомпозиція системи управління);

3) генерування оперативних даних щодо динаміки факторів ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства;

4) оптимізація стратегічних завдань та визначення індивідуалізованих управлінських підходів щодо окремих сфер фінансово-господарської діяльності підприємства;

5) композиція оптимізованої системи управління фінансово-господарською діяльністю підприємства у відповідності до змінених параметрів управлінської системи.

Ключовим завданням управління фінансово-господарською діяльністю підприємства є прискорення розвитку підприємства при додержанні прийнятного рівня фінансової стійкості, що обумовлює необхідність розв'язання протиріч, які виникають між прагненням підприємства до стійкого стану та прагненням до розвитку (що обумовлює зміни параметрів та порушення стійкого стану економічної сис-

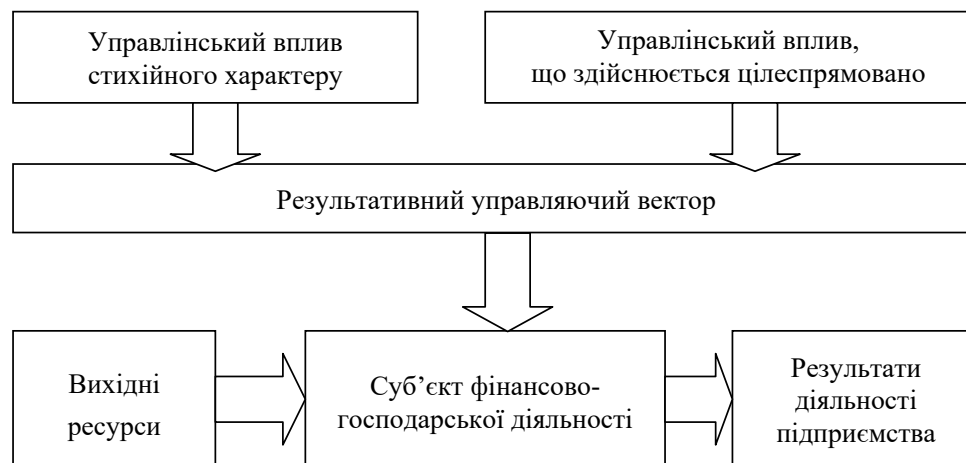

Рис. 1. Формування результативного управляючого вектору фінансово-господарської діяльності підприємства

Джерело: розроблено авторами

теми), що є необхідною умовою забезпечення життєздатності підприємства.

Розглядаючи фінансово-господарську діяльність підприємства як відкриту динамічну систему, можна визначити, що входом такої системи є ресурси, що використовуються в процесі фінансово-господарської діяльності, і виступають «вихідним матеріалом» для формування результату (виходу системи). Виконання функції зворотного зв'язку в системі управління реалізується на основі контрольно-аналітичного інструментарію, який забезпечує формування управлінської інформації для послідовної реалізації актів структурної та організаційної адаптації в системі управління фінансово-господарською діяльністю підприємства.

Невід'ємною особливістю ефективного управління фінансово-господарською діяльністю підприємства є врахування стратегічного принципу управління, загальними ознаками якого є: процесний підхід до стратегічного управління, структуризація етапів розробки і реалізації стратегії, врахування зовнішніх умов здійснення фінансово-господарської діяльності, оцінювання та вибір оптимальних альтернатив стратегічного розвитку [3, с. 24].

Стратегічне управління фінансово-господарською діяльністю підприємства є втіленням сучасної концепції цілеорієнтованого управління, що включає сукупність методів і прийомів, які забезпечують прийняття та реалізацію управлінських рішень орієнтованих на встановлені кінцеві результати. Система управління фінансово-господарською діяльністю підприємства складається з наступних компонентів: розробка довгострокових планів, орієнтованих на досягнення оптимальної взаємодії підприємства із оточуючим економічним середовищем; підтримка реалізації та оперативне коректування планів фінансово-господарської діяльності; оптимізація структури та вартості джерел фінансування фінансово-господарської діяльності

підприємства; організація комплексу контрольних заходів за всіма напрямками фінансово-господарської діяльності підприємства.

Раціональне пристосування способів та параметрів функціонування управлінської системи на підприємстві пов'язане із категорією адаптивності.

В широкому сенсі поняття «адаптація» ототожнюється із пристосуванням фінансово-господарської системи до змінюваних умов зовнішнього середовища. При цьому, адаптація є необхідною умовою забезпечення життєздатності фінансово-господарської системи, а неврахування принципу адаптивності протиставляє підприємство зовнішньому середовищу господарювання та як наслідок обумовлює кризові явища на підприємстві. Підтвердженням цього є кризовий стан переважної більшості українських підприємств, які недостатньо мірою використовують потенціал фінансово-економічного розвитку та, як наслідок, системно втрачають свої конкурентні переваги.

У широкому розумінні «адаптивне управління» [adaptive control] визначається залежністю бажаного стану системи від попередніх управлінських впливів (що розкриває принцип накопичення досвіду). Нестача апріорної інформації в ході адаптивного управління компенсується шляхом більш повного застосування поточної (апостеріорної) інформації (здійснюється «самонавчання» системи управління) [4, с. 46].

Адаптивне управління застосовується відносно відкритих динамічних систем, що виражають пристосовану поведінку у складному зовнішньому середовищі. Дуальність адаптивного управління проявляється в тому, що інструменти адаптації є як засобом безпосереднього управління в поточний момент, так і активного дослідження управляючої системи в майбутньому. При цьому в системах дуального управління існує протиріччя між пізнаваль-

ною та спрямуючою функціями управлінських впливів [5, с. 12]. Таким чином, управління із посиленою адаптивною функцією прийнято називати терміном «адаптивне управління».

Адаптивність системи управління проявляється в зміні структури та законів її функціонування відповідно до накопиченого досвідом роботи та змінюваними умовами й цілями діяльності об'єкту управління [6, с. 522].

Перевагами застосування принципу адаптивності в управлінні фінансово-господарською діяльністю підприємства є гнучкість управління, коректування управляючих впливів у відповідності до нових отриманих даних стосовно стану і динаміки об'єкта управління, зменшення рівня впливу факторів ризику за рахунок зменшення ступеню невизначеності, удосконалення структури та алгоритмів управління.

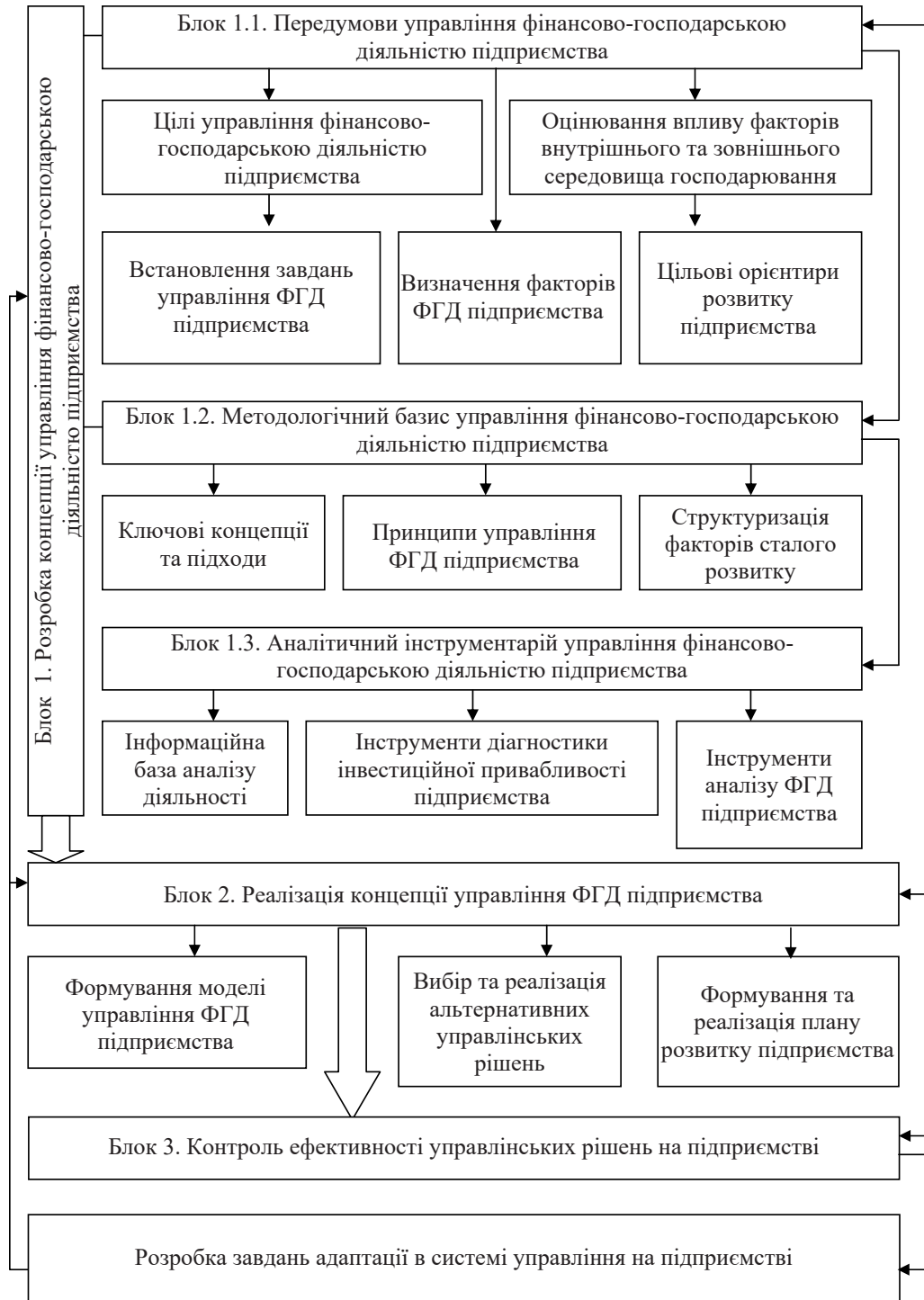

Рис. 2. Адаптивно-функціональна модель управління фінансово-господарською діяльністю підприємства

Джерело: розроблено авторами

Підґрунтям застосування принципу адаптивності в системі управління фінансово-господарською діяльністю підприємства є розширення аналітичного інструментарію, застосування якого дозволяє обґрунтовано та оперативіно пристосовуватися до змін, що відбуваються в зовнішньому та внутрішньому економічному середовищі.

Дослідження принципів управління фінансово-господарською діяльністю підприємства у взаємозв'язку із відповідними аналітичними інструментами, обґрунтування ролі й об'єктивних передумов застосування аналітичних інструментів в системі управління фінансово-господарською діяльністю підприємства надали можливість побудувати адаптивно-функціональну модель управління фінансово-господарською діяльністю підприємства (рис. 2).

Реалізація адаптивно-функціональної моделі управління фінансово-господарською діяльністю підприємства пов'язана з трьома блоками: розробка концепції управління фінансово-господарською діяльністю підприємства, реалізація концепції управління фінансово-господарською діяльністю підприємства, контроль ефективності управління фінансово-господарською діяльністю підприємства.

Розробка концепції управління фінансово-господарською діяльністю підприємства є базовим блоком, що розкриває підходи до розуміння проблем управління фінансово-господарською діяльністю підприємства та ключові принципи їх розв'язання.

Розробка концепції управління фінансово-господарською діяльністю (ФГД) підприємства реалізується в декілька етапів.

Перший етап розробки концепції управління фінансово-господарською діяльністю підприємства спрямований на дослідження початкових передумов управління фінансово-господарською діяльністю підприємства, за допомогою таких елементів, як: встановлення цілей управління, оцінювання впливу факторів внутрішнього та зовнішнього середовища, встановлення завдань фінансово-господарської діяльності підприємства, визначення факторів, що впливають на перебіг фінансово-господарської діяльності підприємства та формування цільових орієнтирів розвитку підприємства.

Другим етапом розробки концепції управління фінансово-господарською діяльністю підприємства є формування методологічного базису управління фінансово-господарською діяльністю підприємства, що включає аналізування ключових концепцій та підходів до управління фінансово-господарською діяльністю підприємства, визначення принципів управління фінансово-господарською діяльністю підприємства та структуризація факторів сталого розвитку підприємства.

На третьому етапі розробки концепції управління фінансово-господарською діяльністю підприємства відбувається формування аналітичних інструментів управління фінансово-господар-

ською діяльністю, що передбачає дослідження й упорядкування інформаційної бази, розробку інструментарію діагностики інвестиційної привабливості підприємства та оптимізацію аналітичного інструментарію управління фінансово-господарською діяльністю підприємства.

В свою чергу, реалізація концепції управління фінансово-господарською діяльністю підприємства включає формування моделі управління фінансово-господарською діяльністю підприємства, вибір та виконання альтернативних управлінських рішень, формування та реалізацію плану розвитку підприємства.

Функція контроль ефективності управлінських рішень підприємства є ключовим компонентом системи управління фінансово-господарською діяльністю підприємства, інструментом здійснення зворотного зв'язку в системі управління та базисним інструментом забезпечення адаптивності системи управління.

Висновки. Таким чином, проведено дослідження теоретичних та методичних підходів до реалізації адаптивного принципу в управлінні фінансово-господарською діяльністю підприємства. В ході проведеного дослідження розроблено адаптивно-функціональну модель управління фінансово-господарською діяльністю підприємства. Представлена модель забезпечує підвищення результативності системи управління фінансово-господарською діяльністю підприємства на основі поєднання адаптивного та функціонального підходів до управління підприємством, а також сприяє зниженню рівня ризику, що генерується в процесі фінансово-господарської діяльності підприємства на основі зменшення ступеню невизначеності економічного середовища та підвищення рівня адаптивності системи управління.

Подальші дослідження можуть бути спрямовані на оптимізацію аналітичних інструментів адаптивного управління фінансово-господарською діяльністю підприємства.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Советский энциклопедический словарь. [предс. науч.-ред. совета акад. А.М. Прохоров]. Москва : «Советская энциклопедия», 1979. 1600 с.
2. Клебанова Т.С., Раевнева Е.В., Стрижиченко К.А. и др. Математические модели трансформационной экономики : учеб. пособ. Харьков : ИД «ИНЖЭК», 2004. 280 с.
3. Шершньова З.Є. Стратегічне управління : підруч.: [2-ге вид., перероб. і доп.]. Київ : КНЕУ, 2004. 699 с.
4. Словарь по кибернетике: Св. 2000 ст. [под ред. В.С. Михалевица]. 2-е изд. Киев : гл. ред. УСЭ им. М.П. Бажана, 1989. 751 с.
5. Экономико-математический энциклопедический словарь / [гл. ред. В.И. Данилов-Данильян]. Москва : Большая Российская энциклопедия : Издательский дом «ИНФРА-М», 2003. 688 с.
6. Политехнический словарь. [гл. ред. И.И. Артоболевский]. Москва : «Советская энциклопедия», 1976. 608 с.

REFERENCES:

1. Sovetskij enciklopedicheskij slovar' / [preds. nauch.-red. soveta akad. A.M. Prohorov]. [Soviet encyclopedic dic-

- tionary] Moskva: «Sovetskaya enciklopediya», 1979. (in Russian)
2. Klebanova T.S., Raevneva E.V., Strizhichenko K.A. i dr. (2004) Matematicheskie modeli transformacionnoj ekonomiki: ucheb. posob. [Mathematical models of transformational economy: textbook. manual]. Kharkov: ID "INZHEK". (in Russian)
 3. Shershnova Z.Ie. (2004) Stratehichne upravlinnia: pidruch. [2-he vyd., pererob. i dop.]. [Strategic management: textbook]. Kyiv: KNEU. (in Ukrainian)
 4. Slovar' po kibernetike: Sv. 2000 st. [pod red. V.S. Mihalevicha]. 2 izd. [Dictionary of Cybernetics]. Kyiv: gl. red. USJe im. M.P. Bazhana, 1989. (in Russian)
 5. Jekonomiko-matematicheskij jenciklopedicheskij slovar' / [gl. red. V.I. Danilov-Danil'jan]. [Economic and mathematical encyclopedic dictionary]. Moskva: Bol'shaja Rossijskaja jenciklopedija: Izdatel'skij dom "INFRA-M", 2003. (in Russian)
 6. Politehnicheskij slovar'. [gl. red. I.I. Artobolevskij]. [Polytechnic Dictionary]. Moskva: «Sovetskaja jenciklopedija», 1976. (in Russian)

*Стаття надійшла до редакції 22.05.2021.
The article was received 22 May 2021.*

DOI: 10.32999/ksu2307-8030/2021-42-7

УДК 331.1+658.3

Мохненко А.С.

*доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри фінансів, обліку та підприємництва
Херсонського державного університету
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6981-2283>
E-mail: mohnenkoas@gmail.com*

Мельникова К.В.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів, обліку та підприємництва
Херсонського державного університету
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6415-5667>
E-mail: emelnikova1984@gmail.com*

ОСОБЛИВОСТІ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ НА ІТ-ПІДПРИЄМСТВАХ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ

У даній оглядовій статті проведено дослідження світового та вітчизняного досвіду формування корпоративної культури, проаналізовано сутність поняття корпоративна культура. Дана класифікація видів корпоративної культури за ступенем взаємоадекватності, за ступенем відповідності ієрархії, за змістом домінуючих в організації цінностей та в залежності від характеру впливу. З'ясовано причини незадовільного стану впровадження національної корпоративної культури. Визначено базові рівні та елементи корпоративної культури. Обґрунтовано функції корпоративної культури в сучасних умовах. Сформовано нові типи корпоративних культур в сучасному бізнесі. Наведено кращі приклади складових корпоративної культури вітчизняних ІТ-підприємств. Визначено, що ключовими факторами, які враховуються при формуванні корпоративної культури повинні бути: національні особливості, з їх негативними і позитивними характеристиками, необхідність оновлення вищої ланки управління за рахунок створення мотиваційних систем та умов для кар'єрного зростання молодих кваліфікованих фахівців, необхідність вдосконалення економічних методів управління.

Ключові слова: корпоративна культура, система управління, трудові ресурси, ІТ-підприємства, цінності.

Мохненко А.С., Мельникова К.В. ОСОБЕННОСТИ КОРПОРАТИВНОЙ КУЛЬТУРЫ НА ИТ-ПРЕДПРИЯТИЯХ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ ВЕДЕНИЯ БИЗНЕСА

В данной обзорной статье проведено исследование мирового и отечественного опыта формирования корпоративной культуры, проанализированы сущность понятия корпоративная культура. Данная классификация видов корпоративной культуры по степени взаимоадекватности, по степени соответствия иерархии, по содержанию доминирующих в организации ценностей и в зависимости от характера воздействия. Выявлены причины неудовлетворительного состояния внедрения национальной корпоративной культуры. Определены базовые уровни и элементы корпоративной культуры. Обоснованы функции корпоративной культуры в современных условиях. Сформированы новые типы корпоративных культур в современном бизнесе. Приведены лучшие примеры составляющих корпоративной культуры отечественных ИТ-компаний. Определено, что ключевыми факторами, которые учитываются при формировании корпоративной культуры должны быть: национальные особенности, с их негативными и положительными характеристиками, необходимость обновления высшего звена управления за счет создания мотивационных систем и условий для карьерного роста молодых квалифицированных специалистов, необходимость совершенствования экономических методов управления.

Ключевые слова: корпоративная культура, система управления, трудовые ресурсы, ИТ-предприятия, ценности.

Mokhnenko Andriy, Melnikova Kateryna. FEATURES OF CORPORATE CULTURE AT IT ENTERPRISES IN MODERN CONDITIONS OF DOING BUSINESS

Modern business conditions contribute to the consideration of the concept of "corporate culture" as one of the main elements of the personnel management system. Today, corporate culture is of great importance as a set of features that determine the individuality of each enterprise. The culture of the enterprise is a system of values, a philosophy shared by all employees of the